

ردپای آب در گویش بیابانکی

مجید صبوری*
پژوهشگر آزاد

چکیده

بیابانک، روستایی تاریخی است که در جنوب غربی شهر سمنان در دامنه جنوبی رشته کوه‌های البرز واقع شده است. در زبان پهلوی واژه کهن «آپانیک» به معنی آبی (آب + ی نسبت) است. بنابراین، بیابانک را می‌توان سرزمین بدون آب یا کم‌آب نامید که در جنوب شرقی لاسگرد «آپاما» قرار دارد. زمین‌های مستعد کشاورزی که حاصل پخش شدن سیلاب‌های رشته‌کوه البرز جنوبی در دشت‌های کنار کویر است، انسان‌های حاشیه کویر را به تکاپوی یافتن آب انداخت تا اینکه با ایجاد قنات‌های متعدد، امکان کشاورزی و اسکان موقت و دائم را در روستاهای کویری فراهم آوردند. اهالی روستای بیابانک به گویش محلی بیابانکی تکلم می‌کنند که از شاخه‌های مهم گویش‌های قوم‌یسی (گویش‌های نواحی سمنان) است. این گویش‌ها، بازمانده زبان‌های باستانی و میانه هستند که در نواحی کویر مرکزی ایران با تغییراتی به حیات خود ادامه داده‌اند. آب، مایع حیات، علت‌العلل آبادانی و ایجاد آبادی‌هاست. از آنجاکه پایه و محور حیات در همه جوامع، آب است و اهمیت ویژه آب در ادامه حیات روستاهای کویری بر کسی پوشیده نیست، بر آن شدیم تا ردپای آب را در گویش بیابانکی به اندازه توان و بضاعت اندک خویش دنبال کنیم.

کلیدواژه آب، گویش بیابانکی، گویش‌های کویری.

* m_karkabadi@yahoo.com